

skozi 2 leti ohraniti, česar so nas gosp. fajmošter že pred 3. leti prepričali, ko so nam mesca Malitravna za gostovanje presvitliga nadvojvoda Ivana tacih 2 leti starih sladkih jabelk v Ljubljano poslali. Gospod fajmošter jih imenujejo Kamnogoriške sladke jabelka.

Imenovane jabelka imajo veliko vrednost in marsikteri sadjoreje si bo želel, tacih cepičev od gosp. fajmoštra dobiti, ki mu jih bojo ta ljudomili gosp. domorodec radi podarili.

Z lepim sadjem se je obnesel Miha Bizjak, kmetovavec iz Dražovnika v Dobrovski fari, ki je 6 plemen jabelk, potem hrušk, breskev in lepih orehov v razstavo dal. Posebno žlahtna sta bila 2 malinčarja (langer rother Himbeerapfel) in pa 2 gambovca.

Žlahtna gospá Vestovka so nam iz svojiga velikiga, od rajnkiga gosp. profesorja Vesta napravljeniga Šenpeterskiga verta poleg Krajnja 26 plemen jabelk, 15 plemen hrušk, in 6 grojzdov španskiga plemena v razstavo dali. Vestovkno žlahtno sadje zasluži s posebno hvalo imenovano biti, in če hočemo resnico govoriti, moramo reči, de je veči del žlahtnih jabelčnih in hruševih dreves, ki jih ima kmetijska družba na svojim vertu na Poljanah, iz verta rajnkiga gospoda Vesta dobila. Hvaležniga serca se tukaj spomnimo velikih zaslug rajnkiga gosp. profesorja za krajnsko sadjorejo; le škoda, de nam je nemila smert neutrudljiviga učenika prezgodej vzela!

(Dalje sledi.)

Očiten dokazik, kako koristna je razdelitva občnih pašinj.

Pod napisam „Odperto pismice na posestnike Dolškiga pašnika 18. Sušca tekočiga leta“ je bilo govoreno od razdeljenja občne pašnje. Veliko let so se Dolanje s svojimi nasprotniki prepirali zavoljo pravice občne pašnje; veliko so si pravdni gospodje perzadevali, jih zediniti, tode vse je bilo zastonj. Še le sedanji Berski gospod komisár so pravično reč práv dognali, in s svojim bistrim umam deležnike imenovaniga pašnika prepričali obilniga prida, kteriga razdelitve občnih pašnikov v sedanjim ljudí polnim času kmetam prinesejo. In zares, berž ko so se bili imenovani deležniki med seboj zastopili, je jel vsak svoj odločeni del s tolikim veseljem ali za njive okopovati, ali za travnike oglešтовati, de je bilo kaj. In glejte! njih trud ni bil zastonj; oni so že prvo leto na nekdanjim zapušenim pašniku 319 mernikov prosá in 190 voz merve pridelali.

Prerajtajte, ljubi bravci, koliko ta pridelek v denarjih znese in primerite ta dobiček temu, kar je pusta gmajna poprej vergla — zposnali boste, de so Dolanje zdej premožniši možjé, kot so poprej bili, zato kér so v prid obernili, kar je veliko let mertvo in brez dobička ležalo. Ali vas ta izgled nič ne mika, ki imate še kaj tacih pašnikov, na ktere le živino gonite, de pod milim nebam strada?! —

O—n.

Nova šola v Černučah poleg Ljubljane.

Z velikim veseljem smo slišali, de se bo okoli sv. Martina v Černučah nova šola odperla. Večidel so bližni ljudomili grajšaki k njeni napravi pripomogli, Černučanje pa ji bojo dajali, kar bo vsako leto potrebovala. To je častno slišati od Černučanjev, ki so si še le v poslednjim času lepe orglje in imenitne zvonove napravili, pri kterih se je naš Samaša zopet nepremagljiviga mojstra skazal. — Slišali smo tudi, de otroci, ki bojo šolo obiskovali, ne bojo imeli šolskiga plačila odrajtovali, kar je tudi práv pametna in koristna naprava, od ktere smo v Novicah že večkrat govorili.

Bog ti daj dobro srečo, ljuba Černuška šolica! tvoje naprave in tvojih dobrotnikov se bojo še pozni vnuki s hvaležnostjo spomnili. Ti si lep izgled Ljubljanski okolici, ktera je grozno zapušena, kar šole vtiče. Černuška šola je zopet pokazala, de se že dajo šole po kmetih napraviti, če se le mož najde, ki ima pravo ljubezin do človeškiga naroda v sercu. Dr. B.

Domačinstvo.

Nekaj iz življenja slavniga gosp. F. A. Ciglerja.

Ptujsina slavnim možém dostikrat veči čast skazuje, kot domovina. To je že stara pa žalostna resnica. Taka se je godila tudi našimu slavnimu domorodcu, gosp. Francetu A. Ciglerju, ki je pred 4 leti na Dunaji umerl. Vredništvo nemškiga natoroslovskiga časopisa v Kaslu (Zeitschrift für Malakozoologie) je kmalo po smerti gosp. Ciglerja prošnjo razglasilo: de bi saj kdo popisal in na znanje dal življenje tega možá, ki se je za natoroznanstvo toliko poganjal in toliko zaslug pridobil. Naš gosp. F. Šmidt, iskreni podpornik vsiga dobriga, so si veliko prizadjali, imenovano prošnjo spolniti, in so, kar so mogli zvediti, v ravno tistim časopisu letas na znanje dali. Kar smo tamkej brali, oznanimo tukaj bravam Novic, kterih namen je: častí vredne Slovence tudi po smerti častiti. Gosp. F. Šmidt takole pišejo:

„Franc Andrej Cigler je bil 1. dan Kozoperska leta 1761 v Ljubljani rojen, kjer je pod milim varstvom svojih staršev osmo šolo dokončal. Potem se je na Dunaj podal; od goreče ljubezni do natoroznanstva vnet, je za službo prosil pri cesarskim muzeumu, in je bil v leti 1806 varh tega muzeuma izvoljen. Odslej je bil naš Cigler v svoji nar veči sreči; noč in dan se je vedel v ti vednosti, posebno v poznanji in popisovanji pozemeljskih in povodnih zaklêpníc ali školjk (Conchylien); je več poprej neznanih plemen popisal in si imé visoko učeniga možá pridobil. V leti 1823 je v pokojni stan stopil; 3. Listopada v leti 1842 pa na Dunaji v 81. leti svoje starosti umerl. Ciglerjevo imé bo zapisano ostalo v bukvah slavnih natoroslovcov za vedne čase.“

Veselo oznanilo.

Teržaška in Kopriska škofija, ki je dolgo časa brez vikšiga duhovniga pastirja bila, ga je zopet dobila. Presvitli Cesar so po prečastnim sklepu od 7. Kozoperska tega leta izvolili škofa Teržaške in Kopriske škofije visoke častí vredniga gospoda Jerneja Legata, dohtarja svetiga pisma in dozdanjiga c. k. poglavarskiga svetovavca v Benedkah. Novo izvoljeni milostljivi škof so Krajnc in iz Nakljiga nad Krajnjem domá.

Dopis iz Gradiške.

Vojaki — okoli 8000 glav — ki so se po visokim povelji letas v Gorici snidili, so imeli v nedeljo 18. dan pretečeniga mesca veliko svitačnost (parado) na Štanderskim polji, ki leži blizo Soče (Izonco) na levi strani. Po dokončaním opravili so se vse kompanije razšle, in povernile na svoje staniša. Strelnski batalijon, ki je na desni strani Soče v Podgori, v Lučniku in Moši stanoval, je šel čez Sočo. Perva in druga voznja ste bile srečni, tretja pa práv nesrečna in grozna. Ko je bila barka na sredi reke, in verh nar veči globočine, morebiti da preveč naložena, ali dnò slabo, se je jela utopivati — strašan krič in jok postane! Med tem se je barka razdvojila, utopila, in potem prazna na verh priplavala. — V barki je bilo tudi več drugih ljudí, vsih skupej pa več ko 160 oséb. Hvala Bogú! da v ti strašni

nesreči je samo okoli 60 ljudi življenje zgubilo. Število zadušenih vojakov zneso 31 glav; drugih ljudi pa okoli 30.

V Gradiški 23. Kozoperska 1846. J. V. dek.

Iz Metlike.

Gosp. J. Kapelle so v 86. listu Ljubljanskiga ilirskiga časopisa popisali zahvalno praznovanje 18. dneva Kozoperska za novo napravljene zvonove, ktere so po neutrudljivim prizadevanji visokočastitljiviga tehanta, gospoda V. Vovka pobožni farmani napravili. Že večkrat pohvaljeni zvonár gosp. A. Samasa se je spet praviga umetnika skazal in Metličanam tri nove zvonove vlil, ki tako soglasno in mило pojó, de ga krog in krog ni lepšiga zvonjenja. Na velikim, 42 centov in 74 funtov težkim zvonu, ki je sv. Mihelu posvečen, se bère naslednji nadpis, ki v velikih čerkah kaže leto, ko so bili zvonovi liti:

Bogate Vinske Letne V zahVaLo,
SIM TI o Bog te fare Dar,
In ko V nebjV bo se V zLo Vro gnaLo,
TI šibe toČe nas obVar.

Vsi stroški skupej so snezli 5000 gold.

Gosp. Kapelle nadalje pišejo, de ravno zdej (19. Kozoperska) tudi okoli Metlike češplje in jagode cvetó, in de so semtertje clo nekaj zrelih maline dobili. Tudi kresnic se dosti vidi, clo na Vskoški góri. Korún krog in krog zlo gnjije.

15. dan Kimovca so dali visoke časti vredni gosp. tehant V. Vovk pervikrat žido svojiga pridelka domá motati na motavniku, ki so ga oni za žido tukej vpervič napravili. Letašnji pridelk čiste žide je znesel okoli 20 funtov. Gospod tehant Vovk so tudi v ti reči lep izgled svojim farmanam, in se morejo po pravici začetnik židoreje tukajšniga kraja imenovati, ktera, če se je bojo kmetje ročno poprijeli, jim bo sčasama veliko dobička vergla. Hvala tedej tacimu gospodu, ki z gorečo ljubeznijo skerbi za dušni in telesni prid sebi izročeni ovčie.

Odgovor na vprašanje gospoda J. P.

Na ogled poslano zeliše je skeržolica, kosmatica, kukrasti korén, (*Hieracium pilosella* L. *Mausöhrlein-Habichtskraut*). Zdravniki dandanašnji ne rabijo tega zeliša več, kteriga zdravilna moč je v starih časih bila silno hvaljena. Stari dohtar Jakob T. Tabernaemontanus govori na 492. strani svojih zdravilskih bukev, ki so v letu 1625 pod nadpisam „*Neu vollkommentlich Kreuterbuch*“ na svitlo prišle, od tega zeliša takole: „*Mausöhrleinkraut also grün mit Meybuttern wohl in einem Mörser gostofften, und folches wie ein Pflaster vber die frischen Wunden gelegt, heylet dieselbigen und leffet sie nicht schwerer.*“ Radi verjamemo, de zamore imenovano zeliše, na vrezano rano po belkasti strani položeno, dobro služiti. Vredništvo.

Zahvala in prošnja.

Tistim gospodam, ki so nam letas zopet slovenskih imén zeliš poslali, se tukej za njih rodoljubno prizadevanje očitno zahvalimo, zraven tega pa prosimo, de bi tisti, ki so nam jih še kaj namenili, berž ko jim je moč poslali, de bo gosp. Fleišman že davnej začeto delo dokončati mogel. Kmetijska družba je v ta namen gospodu Fleišmanu tudi več družih slovanskih knjig, ki zelštvo popisujejo, v roke podala, de bomo po tem takim tudi imena družih narodov zvedili, kar bo vrednost imenovaniga popisa še bolj povikšalo. Vredništvo.

Vprašanje.

Práv lepo prosimo, nam na znanje dati: ali se letas nikjer ni primerilo, de bi bil le sam korún gnjil, sadje in drugi sadeži (repa, zelje, korenje i. t. d.) pa ne? Ali de bi bilo nasproti le sadje i. t. d. gnjilo, korún pa ne? — Odgovori na to vprašanje nam bojo morebiti pripomogli, neznanó natóro korúnove bolezní nekoliko razjasniti. Vredništvo.

Prošnja.

Za jabelčne in hruševe peške smo se letas že večkrat priporočili. Še enkrat ponovimo to prošnjo: radi plačamo za bokal pešek dve dvajsetici. Vredništvo.

Napoved nove kmetijske knjige.

Visoko učeni profesor gosp. Dr. Hlubek so ni davnej v nemškem jeziku in v 2 debelih zvezkih na svitlo dali bukve, ki obsežejo celo kmetijsko vednost in vse kmetijske skušnje pretečenih sto let, oestro in natanjko pregledane in presojene. Na 35 listih je pridjano silno veliko podob kmetijskih orodij i. t. d. med kterimi tudi Ferlanova pinja pohvaljena stoji. Imenovana knjiga se imenuje: *Die Landwirthschaftslehre in ihrem ganzen Umfange nach den Erfahrungen und Erkenntnissen der letztverflossenen 100 Jahre mit wissenschaftlicher Strenge dargestellt von Dr. F. X. Hlubek. Wien 1846.* — Cena je 13 gold. srebra.

Iz dvojiga namena oznanimo bravcam Novic imenovano knjigo slavniga gospoda Hlubeka. Pervič zató, de bi si jo tisti kmetovavci, ki nemško umejo, brez odlašanja kupili, kér je perva in nar boljši vsih kmetijskih knjig. Drugič pa zató, de bi se kak rodoljuben Slovec dela podstopil in jo okrajšano v slovenski jezik prestavil. Prestavljajo Slovenci dosti drugih praznih bukev: bi morde koristniši bilo, take prestaviti, ki nas učijo pridelovanje vsakdanjiga kruha si polajšati in pomnožiti. Slovincam pa bi se imenovane bukve tolikanj bolj prilegle, kér gospod Hlubek, sedaj v Gradci, so poprej več let v Ljubljani učenik kmetijstva bili, ter se s prednostmi in napakami slovenskiga kmetijstva soznali, vse opravila teh deželá dobro pretehtali in v svojih bukvah tudi popisali. Ni jih tedej kmetijskih bukev, ki bi bile našim potrebam bolj vgodne od teh. Slovenski pisatelji, peró v roke! Dr. B.

Vganjka.

Ne šteri, ne sedem; ne dve in ne pet;
In beres nazaj me, sim tečna ti jed.

Ph. Rothstein.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnju	
	31. Kozoperska.		26. Kozoperska.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	25	2	30
1 » » banaške	2	30	2	31
1 » Turšice	1	30	1	30
1 » Soršice	—	—	1	50
1 » Rēži	—	—	1	37
1 » Ječmena	3	13	1	14
1 » Prosa	1	9	1	15
1 » Ajde	1	13	1	9
1 » Ovsa	—	52	—	52